

**การพัฒนาารูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้าง
ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งนา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1**

**Development of a school management model in special areas (highlands in remote areas) to
enhance student's life skills and vocational skills according to the royal policy on education, Ban
Tung Na School Office of the Primary Educational Service Area, Kanchanaburi Area 1**

ยิ่งยศ พลเลิศ

Yingyot Palalert

โรงเรียนบ้านทุ่งนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

Ban Thung Na School, Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1

Corresponding author, E-mail: ypalalert@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการบริหารโรงเรียน 2) สร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหาร 3) ทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียน 4) ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารโรงเรียน 2) สร้างและตรวจสอบรูปแบบ 3) ทดลองใช้รูปแบบ 4) ประเมินรูปแบบ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินรูปแบบ ประเมินระดับการบริหาร แบบประเมินทักษะ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ความต้องการการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด 2. องค์ประกอบของรูปแบบ มีดังนี้ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ วิธีการดำเนินงาน และการวัดและประเมินผล องค์ประกอบ การบริหาร มีดังนี้ การบริหารหลักสูตร การบริหารทรัพยากร การบริหารแบบมีส่วนร่วม ความสัมพันธ์กับชุมชน และการบริหารงานบุคคล ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา มีดังนี้ ทักษะทางสังคม ความยืดหยุ่นและการปรับตัว ความคิดริเริ่ม และเป็นผู้นำ ทักษะการประกอบอาชีพตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา และทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ผลการประเมินความถูกต้อง และความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินระดับการบริหารโรงเรียนก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
4. ผลการประเมินความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, โรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ, ทักษะชีวิต, ทักษะอาชีพ, พระบรมราโชบายด้านการศึกษา

ABSTRACT

This research aims to: 1) study the current situation and the needs of educational administration. 2) To create and examine the school management model. 3) To experiment with school management models, and 4) To evaluate the school management model. by using a mixed-method research approach, 4 steps as follows: 1) Study the components and management approaches. 2) Create and verify the model. 3) Test the model. 4) Evaluate the model. The sample group consisted of teachers, members of the Basic Education Commission, parents of students and students. The research tools used were: Questionnaires for checking the format, to assess the level of school administration and assessments of students, to assess the feasibility, usefulness of the development and on satisfaction. Statistics used for data analysis were mean and standard deviation.

The research results found that: 1. The current overall school administration conditions and The overall demand was at the highest level. 2. The components of the model: principles, objectives, content, operation and measurement and evaluation. The components of school administration: curriculum, resource administration, participatory administration, community relations, and personnel administration. The school administration process: Planning, Organizing, Implementing the plan, Evaluation and Improvement, and life skills and vocational skills: social skills, flexibility and adaptability, initiative and leadership, vocational skills and problem-solving process skills. The overall accuracy assessment and appropriateness assessment results had the highest average value. 3. The results of the evaluation of the school administration level. Overall, before development, it was at a moderate level and after development and the life skills and vocational skills, were at the highest level. 4. The overall feasibility evaluation usefulness and the satisfaction with the use of the school were at the highest level overall.

Keywords: Model Development, Special area Schools, Life Skills, Vocational Skills, Royal Educational Policy

บทนำ

พระราชปณิธานด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร คือ การสร้างคนดี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ จึงทรงมีพระบรมราชโองบาย เพื่อสืบสานพระราชปณิธานแห่งองค์พระบรมชนกนาถในการสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง โดยทรงมุ่งให้การศึกษาต้องสร้างพื้นฐานแก่นักเรียน 4 ด้าน ประกอบด้วย (1) การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง (2) การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม (3) การมีงานทำ มีอาชีพ และ (4) การเป็นพลเมืองดี จึงขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตน้อมนำพระบรมราชโองบายด้านการศึกษามาเป็นหลักชัยในการสร้างนักเรียนเป็นคนดีและพัฒนาเป็นคนเก่งสู่การปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทอย่างเป็นรูปธรรม กระทรวงศึกษาธิการได้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของคนในประเทศ โดยกำหนดกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ มุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและ ความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. ๖) ซึ่งการบริหารและการจัดการศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา ต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสม มีภาวะผู้นำเพื่อที่จะให้งานได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ให้การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเป็นไปอย่างมีแบบแผน เริ่มจากการวางแผน การดำเนินการ การติดตามและประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนา โดยผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทาง การศึกษา ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเกิดการทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและนำวิสัยทัศน์มาสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นผลสำเร็จ (ยุทธชาติ นาท่อม, 2564, น. 1208)

โรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เนินเขา ภูเขา ซึ่งมีความยากลำบากในการจัดการศึกษา โดยพิจารณาจากสภาพภูมิศาสตร์ ลักษณะและระยะทางการคมนาคม ระบบสาธารณสุข ภูมิอากาศ ข้อมูลนักเรียนและความยุ่งยากในการบริหารจัดการศึกษาอื่น ๆ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาภายใต้วิสัยทัศน์ของการพัฒนา คือ “ประชากรวัยเรียนของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารและโรงเรียนพื้นที่เกาะ ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข” เป็นยุทธศาสตร์ในการทำงานตามบริบทแต่ละพื้นที่ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำ และมีคุณภาพ ให้สามารถจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด นำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 2)

โรงเรียนบ้านทุ่งนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เป็นสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลักษณะพิเศษ (โรงเรียนพื้นที่สูง) ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา บริบทชุมชนโดยรอบโรงเรียน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาศัยอยู่กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น และในปัจจุบันมีสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางมาท่องเที่ยวที่บริเวณอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี โรงเรียนบ้านทุ่งนาได้เห็นถึงความสำคัญในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน ให้นักเรียนได้ฝึกทำอาหารว่างส่งยังแพพักต่าง ๆ ฝึกความคิดสร้างสรรค์ในการเพิ่มคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ ร่วมกับรักษาภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนไว้ ตามความต้องการของชุมชน สามารถนำไปจำหน่ายเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ นักเรียน โรงเรียนบ้านทุ่งนามีเด็กด้อยโอกาสเป็นจำนวนมาก ผู้ปกครองต้องประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ทำให้ไม่มีเวลาในการดูแล บุตรหลาน จากการสำรวจข้อมูลการศึกษาต่อของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนบ้านทุ่งนา นักเรียนได้รับการศึกษาต่อ แต่ไม่จบการศึกษา สาเหตุเนื่องมาจากนักเรียนขาดทักษะพื้นฐานในการเรียนขาดทักษะสังคมการรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ขาดการตั้งเป้าหมายในชีวิตหรือนักเรียนต้องลงไปเรียนที่อำเภอเมืองกาญจนบุรีแต่ครอบครัวขาดเงินในการจ่ายค่าการศึกษา จึงเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาต่อ จะเห็นได้ว่า การดำเนินการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพไปอย่างทั่วถึงยากลำบาก ส่งผลให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ

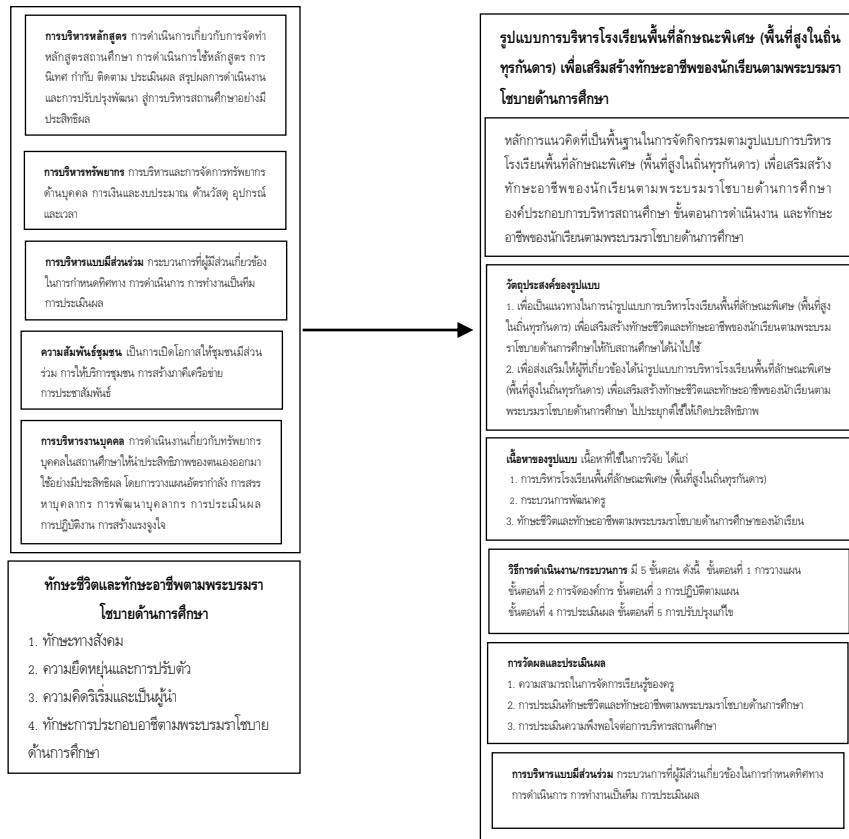
ทางการศึกษามากยิ่งขึ้น การศึกษาแนวทาง การบริหารโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสสูงและทุรกันดาร พบว่า สถานศึกษาคควร ปรับโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา เปิดห้องเรียนสาขาตามหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกล ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน สร้างภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษา (จงกล แก้วโก, 2563, น. 155) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกอบอาชีพสำหรับโรงเรียนในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร บทเรียนจากโรงเรียนที่มีวิธปฏิบัติที่ดี พบว่า ปัจจัยด้านศักยภาพของพื้นที่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมและเครือข่ายพัฒนาการศึกษาและปัจจัยด้านกระบวนการของสถานศึกษาซึ่งดำเนินการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ การพัฒนาที่ประกอบด้วย การบริหารจัดการทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการนิเทศช่วยเหลือส่งผลกระทบต่อผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ สร้างโอกาสการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ สามารถนำไปปฏิบัติหรือประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม (ศุภโชค ปิยะสันต์, 2558, น. 175) การน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ: บทเรียนโครงการตลาดนัดการเรียนรู้สู่ทักษะอาชีพส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต มีภาวะผู้นำ ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม ผู้การเป็นผู้ประกอบการสร้างอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ในอนาคต (พิมพ์วิภา ปรีชาโชติ, 2567, น. 43) ดังนั้น การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการพัฒนา การบริหารและการจัดการสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามเป้าหมายส่งเสริมให้นักเรียนให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมและประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เป็นการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้กรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี วิธีการดำเนินงาน แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันและความต้องการการบริหารการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราธิบายด้านการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้ ขั้นที่ 1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้าง ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราธิบายด้านการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ขั้นที่ 1.2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียน ตามพระบรมราธิบายด้านการศึกษา ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูง ในถิ่นทุรกันดาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 72 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 63 โรงเรียน ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการ จับสลากแบบไม่ใส่คืน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการการบริหารโรงเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นที่ 1.3 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เพื่อศึกษาแนวทางการบริหาร กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต และทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้ ขั้นที่ 2.1 สร้างและพัฒนารูปแบบ นำผลการวิเคราะห์ จากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างรูปแบบการบริหารและสร้างคู่มือการใช้รูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบร่างรูปแบบ และร่างคู่มือการใช้รูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ขั้นที่ 2.2 ตรวจสอบรูปแบบ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรูปแบบ และแบบสอบถามเพื่อประเมินคู่มือการใช้รูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบ กลุ่มเป้าหมาย ดังนี้ ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านทุ่งนา จำนวน 15 คน และนักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งนา จำนวน 134 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อประเมินระดับการปฏิบัติการบริหารโรงเรียน และแบบประเมินทักษะชีวิต และทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้ ขั้นที่ 4.1 ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านทุ่งนา จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในการนำไปปฏิบัติของการพัฒนารูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นที่ 4.2 การประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านทุ่งนา จำนวน 14 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน (ไม่รวมกรรมการที่เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาและกรรมการที่เป็นตัวแทนครู) ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งนา จำนวน 103 คน และนักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งนา จำนวน 103 คน รวมทั้งสิ้น 227 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับฉลาก โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การเก็บข้อมูลจากหลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบและแนวทาง การบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา จากงานวิจัยทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศจากเอกสารสิ่งพิมพ์กระดาษ และจากเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตผ่านทางเว็บไซต์ ฐานข้อมูลออนไลน์ และการสัมภาษณ์

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร)

3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา

4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบและคู่มือการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยใช้ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

5. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามระดับการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 และนิเทศ ติดตาม การปฏิบัติงานด้วยตนเอง และวัดทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา

6. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามเพื่อประเมิน ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในการนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง จากครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งนา

7. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามความพึงพอใจ ต่อการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จากครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนบ้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) การสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการการบริหารโรงเรียน สถิติที่ใช้ใน การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) การตรวจสอบรูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) การตรวจสอบรูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบไปด้วย 5 ส่วน องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ กระบวนการการบริหารสถานศึกษา มี 5 ขั้นตอน และทักษะชีวิตและทักษะอาชีพตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการการบริหารโรงเรียน ดังตารางนี้

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร)

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น			ระดับความคิดเห็น		
		สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	การบริหารหลักสูตร	3.57	0.17	มาก	4.59	0.33	มากที่สุด
2	การบริหารจัดการทรัพยากร	3.66	0.17	มาก	4.51	0.27	มากที่สุด
3	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	3.63	0.16	มาก	4.52	0.31	มากที่สุด
4	ความสัมพันธ์กับชุมชน	3.85	0.22	มาก	4.54	0.33	มากที่สุด
5	การบริหารงานบุคคล	3.49	0.17	ปานกลาง	4.52	0.28	มากที่สุด
โดยรวม		3.64	0.13	มาก	4.54	0.31	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D.= 0.13) เมื่อพิจารณารายข้อ ลำดับสูงสุด ได้แก่ ความสัมพันธ์ชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D.= 0.22) ความต้องการการบริหารโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D.= 0.31) เมื่อพิจารณารายข้อลำดับสูงสุด ได้แก่ การบริหารหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D.= 0.33)

ตารางที่ 2 ผลการสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการการเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น			ระดับความคิดเห็น		
		สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ทักษะทางสังคม	3.86	0.20	มาก	4.55	0.06	มากที่สุด
2	ความยืดหยุ่นและการปรับตัว	4.05	0.11	มาก	4.55	0.05	มากที่สุด
3	ความคิดริเริ่มและเป็นผู้นำ	3.62	0.25	มาก	4.61	0.04	มากที่สุด
4	ทักษะการประกอบอาชีพ	3.49	0.07	ปานกลาง	4.61	0.07	มากที่สุด
5	ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา	3.50	0.05	ปานกลาง	4.63	0.04	มากที่สุด
โดยรวม		3.70	0.22	มาก	4.59	0.04	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันการเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D.= 0.22) เมื่อพิจารณารายข้อลำดับสูงสุด ได้แก่ ความยืดหยุ่นและ การปรับตัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D.= 0.11)ความต้องการ การเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D.= 0.04) เมื่อพิจารณารายข้อลำดับสูงสุด ได้แก่ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D.= 0.04)

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต และทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบไปด้วย 5 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการของรูปแบบ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 3 เนื้อหาสาระของรูปแบบ ส่วนที่ 4 วิธีการดำเนินงาน/กระบวนการ ของรูปแบบ และส่วนที่ 5 การวัดและประเมินผลของรูปแบบ องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารหลักสูตร 2) การบริหารทรัพยากร 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วม 4) ความสัมพันธ์ กับชุมชน และ 5) การบริหารงานบุคคล กระบวนการบริหารสถานศึกษา มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์การ ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติตามแผน ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงแก้ไข และทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะทางสังคม 2) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว 3) ความคิดริเริ่ม และเป็นผู้นำ 4) ทักษะการประกอบอาชีพ ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา 5) ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา โรงเรียนบ้านหุบนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ผลการประเมินความถูกต้อง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และผล การประเมินความเหมาะสม โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะ อาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านศึกษาดังตารางนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารโรงเรียน ก่อนและหลังการพัฒนา

ข้อที่	องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษา	ระดับก่อนพัฒนา			ระดับหลังพัฒนา		
		μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ
1	การบริหารหลักสูตร	3.28	0.22	ปานกลาง	4.63	0.01	มากที่สุด
2	การบริหารจัดการทรัพยากร	3.48	0.06	ปานกลาง	4.58	0.05	มากที่สุด
3	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	3.43	0.06	ปานกลาง	4.58	0.06	มากที่สุด
4	ความสัมพันธ์กับชุมชน	3.33	0.13	ปานกลาง	4.65	0.09	มากที่สุด
5	การบริหารงานบุคคล	3.42	0.09	ปานกลาง	4.61	0.07	มากที่สุด
	โดยรวม	3.39	0.08	ปานกลาง	4.61	0.03	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินระดับการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 โดยรวมก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.47$, $\sigma = 0.15$) และหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.61$, $\sigma = 0.03$)

ผลการประเมินทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งนา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 พบว่า ประเมินโดยครูผู้สอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D.= 0.11) ประเมิน โดยผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งนาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D.= 0.04) ประเมินโดยนักเรียนประเมินตนเอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D.= 0.03)

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ ของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D.= 0.05) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ส่วนที่ 3 เนื้อหาสาระของรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D.= 0.04) ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D.= 0.04) เมื่อพิจารณา เป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ส่วนที่ 3 เนื้อหาสาระของรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$, S.D.= 0.09) และผลการประเมิน ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ ของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยครูผู้สอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D.= 0.07) ประเมินโดยผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งนาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D.= 0.05) ประเมินโดยนักเรียนประเมินตนเอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D.= 0.03)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ การบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้าง ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบไปด้วย 5 ส่วน ซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดของไอแวนเควิช และคณะ (Ivankevich, et al. 1989, pp. 11-12) กล่าวว่า รูปแบบต้องประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2. ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบ 3. ระบบงานและกลไกของรูปแบบ 4. วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ 5. แนวทางการประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบ 6. คำอธิบายประกอบรูปแบบ 7. การระบุนเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และ 8. การจัดทำ คู่มือการใช้รูปแบบ และสอดคล้องกับแนวคิดของนัยนา ฉายวงศ์ (2560, น. 22) กล่าวว่า รูปแบบการนิเทศตามแนวคิดการเรียนรู้แบบ ผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการวิจัยในชั้นเรียน มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ และ 5) การวัดผลประเมินผล องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภโชค ปิยะสันต์ (2558, น. 175-189) ได้นำเสนอการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพจาก โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ไว้ดังนี้ ปัจจัยด้านศักยภาพของพื้นที่ ปัจจัยด้านกระบวนการของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของบึง สุตีสวัสดิ์ (2562, น. 3938 - 3947) ได้นำเสนอยุทธศาสตร์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ คือ เป็นโรงเรียนสร้างโอกาส บูรณาการวิชาการเพื่อส่งเสริมอาชีพ และการมีงานทำสอดคล้องกับท้องถิ่น กระบวนการการบริหารสถานศึกษา มี 5 ขั้นตอน สอดคล้องกับแนวคิดของ Deming (2004) กล่าวว่า การจัดการอย่างมีคุณภาพเป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพดีขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข สอดคล้องกับแนวคิดของ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotter

(1996, pp. 26) ที่ชี้ให้เห็นความแตกต่างเกี่ยวกับบทบาทระหว่างผู้นำและผู้จัดการในกระบวนการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทำหน้าที่หลักคือ 1. สร้างทิศทาง 2. วางแนวเชื่อมโยงเกี่ยวกับคน 3. สร้างแรงจูงใจและแรงบันดาลใจ 4. การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (สอดคล้องกับแนวคิดของวิทยา จันทรศิลา (2561, น. 62-69) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร พบว่า กระบวนการบริหาร กระบวนการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์การ ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 4 การควบคุม และขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุง ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ประกอบไปด้วย 5 ด้าน สอดคล้องกับ Partnership for 21st Century Skills (2009) ได้อธิบายองค์ประกอบของทักษะชีวิตและอาชีพ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว ความคิดริเริ่มและเป็นผู้นำ ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การเพิ่มผลผลิตและการรับผิดชอบ ภาวะผู้นำและ ความรับผิดชอบ สอดคล้องกับวนิดา ไหมพรหม (2560, น. 12) ทักษะอาชีพ เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ และหรือเห็น ช่องทางในการประกอบอาชีพในอนาคตของ สอดคล้องกับ สรเดช เลิศวัฒนาวณิช (2560, น. 72) ได้อธิบายไว้ว่า ทักษะอาชีพ เป็นทักษะพื้นฐานจำเป็นที่ใช้ในการประกอบอาชีพเบื้องต้น

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต และทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริศักดิ์ นิลเกตุ (2567, น. 1812-1813) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้เกิดทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อนุภาคกลุ่มน้ำโขง พบว่า ผลพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะอาชีพ พบว่า สามารถแบ่งได้ 5 องค์ประกอบ 36 ประเด็นย่อย อยู่ในระดับมาก 3. ผลการประเมินการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะอาชีพ พบว่า ผลการประเมินการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ มีระดับความคิดเห็นทุกด้าน อยู่ในระดับมาก

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พบว่า ผลการประเมินระดับการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 โดยรวมก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง และหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด และทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศราวุธ คามวัลย์ (2560, น. 80) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งของชุมชนที่มีบทบาทสำคัญ ในการให้การศึกษแก่ชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้และให้ประสบการณ์ทางการศึกษาถ่ายทอดความรู้ใหม่ ๆ แก่สมาชิกชุมชน ความพยายามที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนเริ่มมีมากขึ้นตามลำดับในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งในไทย ชุมชนกับโรงเรียนหากมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันแล้วย่อมจะส่งผลดีต่อกันทั้งสองฝ่ายรวมทั้งสภาพแวดล้อมที่อยู่ใกล้เคียง สอดคล้องกับ สงกรานต์ ตะโคตม (2563, น. 10-12) ที่กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรเพื่อการปฏิบัติราชการ หมายถึง กระบวนการส่งเสริม สนับสนุนให้ ผู้ที่ปฏิบัติงานมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เป็นหน้าที่ของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ เพื่อทำให้การปฏิบัติงานของ ตัวบุคลากรและกลุ่มคน ในหน่วยงานดีขึ้น เนื่องจากประสิทธิภาพขององค์กรขึ้นอยู่กับความสามารถของคนในองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัย ของพิมพ์วิภา ปรีชาโชติ (2567, น. 43) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ: บทเรียนโครงการตลาดนัด การเรียนรู้สู่ทักษะอาชีพ พบว่า 1) การพัฒนาทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ตามหลักสูตรอาชีพของโรงเรียน 2) บูรณาการกลุ่มสาระ การเรียนรู้ การงานอาชีพ โดยการจัดการเรียนรู้ Active Learning และการทำโครงการ 3) บูรณาการโครงการตลาดนัดการเรียนรู้ สู่อาชีพ และโครงการ ทักษะชีวิต ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต มีภาวะผู้นำ ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม และ มีจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม สู่การเป็นผู้ประกอบการสร้างอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ในอนาคต

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของพลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์ (2566, น. 7-12) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของจงกล แก้วโก (2564, น. 147) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนในพื้นที่สูงและทุรกันดาร พบว่า ผลการประเมินกลยุทธ์มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรกฤษณ์ หาญชัย (2567, น. 57) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานต่อการบริหารสถานศึกษา พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของศรเพชร อุสารมัย (2563, น. 66) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยเรียง ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการตั้งเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ร่วมกัน ด้านความยึดมั่นผูกพัน และด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยบุคลากรทุกฝ่ายให้ความสำคัญ ให้ความสำคัญในการดำเนินการเมื่อนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ไปใช้ต้องทำความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกฝ่ายให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งก็จะสามารถนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนพื้นที่ลักษณะพิเศษ (พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างแท้จริง

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์และเมตตาจิต กรุณาอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ประเสริฐ อินทร์รักษ์ ดร.ประคอง รัตมีแก้ว ดร.จิรกาญจน์ แพนกุล ได้ให้ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบแก้ไข ติดตามการวิจัยครั้งนี้ ให้สมบูรณ์ ขอขอบพระคุณคณะครูและนักเรียนโรงเรียนบ้านหุงนา ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัย เป็นอย่างดี ทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

รายการอ้างอิง

- จกกล แก้วโก. (2564). ก้นยายน-ธันวาคม). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนในพื้นที่สูงและทุรกันดาร. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 16(13), 147-160.
- จกกล แก้วโก และคณะ. (2563). การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ความต้องการและแนวทางการบริหารโรงเรียนบนพื้นที่สูงและทุรกันดาร. *วารสารบริหารการศึกษา*, 16(2), 165-178.
- จักรกฤษณ์ หาญชัย. (2566). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานต่อ การบริหารสถานศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษามหาบัณฑิต*, 22(1), 57-72.
- นัยนา ฉายวงศ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการนิเทศตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการวิจัย
ในชั้นเรียน ของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปิย สุตีสุสดี. (2562). ยุทธศาสตร์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
ตามแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศาสตร์*, 6(8), 3938-3947.
- พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์. (2566). รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. [วิทยานิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- พิมพ์วิภา ปรีชาโชติ. (2567). แนวทางการน้อมนำพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ: บทเรียนโครงการตลาดนัดการเรียนรู้สู่ทักษะอาชีพ.
วารสารปรัชญาประชาคม, 2(4), 43-59.
- ยุทธชาติ นาท่อม. (2564). การบริหารสถานศึกษา บนฐานความปกติใหม่. <https://journalgrad.ssru.ac.th/index.php/8thconference/article/view/2545>
- ยุทธชาติ นาท่อม. (2564). การบริหารสถานศึกษา บนฐานความปกติใหม่. ใน *การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัย ระดับชาติ
และนานาชาติ ครั้งที่ 14*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- วนิดา ไหมพรหม. (2560). รายงานการประเมินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียนโดยใช้กลยุทธ์
“พลังประชารัฐ”โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560. <https://research.otepec.go.th>
- วิทยา จันทร์ศิลา. (2561). การบริหารสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร. *รัตนสุวรรณการพิมพ์* 3.
- ศรเพชร อุสารมัย. (2563). ความพึงพอใจของครูที่มีต่อ การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี
จังหวัดชลบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศราวฑู คามวัลย์ และคณะ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน: กรณีศึกษาโรงเรียนหนองพอกพัฒนาประชาชนุสรณ์
อำเภอหนองพอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. *วารสารช่อพะยอม*, 28(1), 79-86.
- ศุภโชค ปิยะสันต์. (2558). รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับโรงเรียนในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดารบทรเรียน
จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี. *วารสารการวิจัยกาสะลองคำ*, 7(9), 175-189.
- สงกรานต์ ตะโคตม. (2563). ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสกลนคร.
[วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สรเดช เลิศวัฒนาวณิช. (2560). การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้โครงการเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพและคุณลักษณะ
ในการประกอบอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สิริศักดิ์ นิลเกตุ. (2567). การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้เกิดทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสในเขตพื้นที่การศึกษา
ประจวบคีรีขันธ์ภาคลุ่มน้ำโขง. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(10), 1812-1825.

Deming, W. E. (2004). *Out of the Crisis*. MIT press.

Partnership for 21st Century Skills. (2009). *Framework for 21st Century Learning: Partnership for 21st Century Skills*.

http://www.p21.org/storage/documents/P21_Framework_Definitions.pdf.

Ivancevich et al. (1989). *Organizational behavior and management*. (6th ed.). McGraw-Hill.

Kotter, J.P. 1996. *Leading Change*. Harvard Business School Press.